

**BUDAPEST XIV. KERÜLET, TIHAMÉR UTCA
(CSERNYUS UTCA–MÁLYVA UTCA KÖZÖTTI SZAKASZ)
(HRSZ. 39526/2, 39488/1, 39256/1, 39578/4, 39572/3)**

Gázvezeték-rekonstrukció

Lelőhely azonosító: 67381

Kulcsszavak: őskor, szórvány, népvándorláskor, avar, telep

**BUDAPEST, DISTRICT XIV, TIHAMÉR STREET
(SECTION BETWEEN CSERNYUS STREET AND MÁLYVA STREET)
(PLOT NOS.: 39526/2, 39488/1, 39256/1, 39578/4, 39572/3)**

Gas pipeline reconstruction

Site ID: 67381

Keywords: Prehistory, stray finds, Migration Period, Avar, settlement

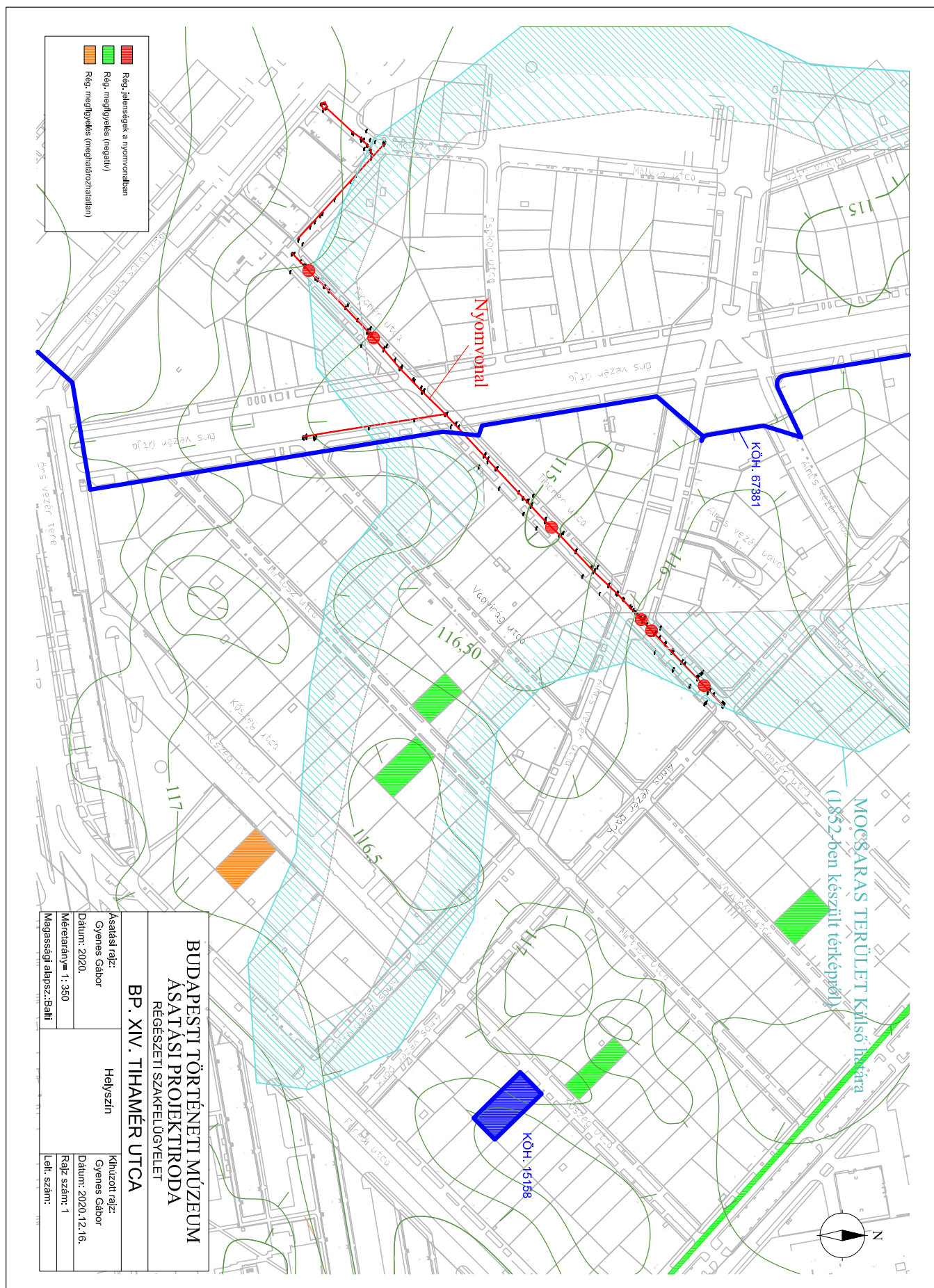
2020. május 29. és július 2. között gázvezeték-rekonstrukcióval kapcsolatos régészeti megfigyelést végeztünk. A nyomvonalon a Nagy Lajos király útjától a Mályva téren áthaladva a Mályva utcában, majd a Tihamér utca találkozásától a Tihamér utcában a Csernyus utca kereszteződéséig mintegy 544 méter hosszú, 60–140 cm széles árok kiásásakor történt a földmunka. Egy rövidebb, 97 méter hosszú leágazás a Tihamér utcától az Örs vezér útja páratlan oldali burkolata alatt a Vadvirág utcáig futott. A munkaterület a 67381. számú, a Rákospatak alsórákosi szakasza körül kijelölt lelőhely-polygon keleti határánál fekszik. Az Örs vezér útjától a Nagy Lajos király útjáig tartó, 300 méter hosszú szakasz délnyugati irányba kinyúlik belőle. (3. kép)

A Mályva utcai szakaszon végzett földmunka során modern törmelékes feltöltés, illetve sárga kavicszórványos durva homok altalaj látszott. Az eredetileg délnyugat felé emelkedő terepen a Nagy Lajos király útja 19–21. számú panelház, a környéki lakóházak és az út építése során a feltalaj elpusztult.

A Tihamér utcai szakasz közvetlenül a meglévő gázvezeték mellett húzódott, csak az egyik árokfalban követhettük az eredeti talajrétegződést. A házi bekötések árcaihoz megnyitott 40 cm széles, 1 méter mély

Between May 29 and July 2, 2020, archaeological monitoring was carried out in connection with gas pipeline reconstruction. Earthworks were performed during the excavation of a trench approximately 544 meters long and 60–140 cm wide along the route from Nagy Lajos király Road, crossing Mályva Square through Mályva Street, and then from the intersection of Tihamér Street to its junction with Csernyus Street. A shorter, 97-meter-long branch ran from Tihamér Street under the pavement on the odd-numbered side of Örs vezér Road to Vadvirág Street. The work area was located at the eastern boundary of the archaeological site polygon no. 67381, designated around the Alsórákosi section of the Rákospatak. The section between Örs vezér Road and Nagy Lajos király Road, approximately 300 meters in length, extended southwestward beyond the designated polygon (Fig. 3).

During earthworks conducted along the Mályva Street section, modern debris fill and yellow, gravel-scattered coarse sandy subsoil were observed. On the originally southwestward rising terrain, the topsoil had been destroyed due to the construction of the panel building at Nagy Lajos király Road no. 19–21, nearby residential houses, and the road itself.

3. kép: A gázvezeték nyomvonalának helyszínrajza (Rajz: Gyenes Gábor)

Fig. 3. The site plan of the gas pipeline route (Prepared by Gábor Gyenes)

árkokban csak a kevert visszatöltés látszott. Az útalap alatt feketés, modern törmelékkal keveredett iszapos homok, –60 centimétertől szürkésbarna, majd fekete iszapos homok, végül sárga vagy szürkés-sárga homok altalaj jelentkezett. Az iszapos homokos feltalaj felső régiója modern kori törmelék szemcsékkel keveredett.

A modern kori beépítés előtti felszín 115,5–114,5 mBf között, az altalaj teteje 114,5–113,5 mBf között változott. Bár domborzati elemeket nem lehetett megfigyelni, viszont a szelvényrajzon kiütközött a régi térképeken jelzett hullámvölgy, mélyebb részein vízenyűs terület, a Mályva utca és a Vezér út felé kezdődő kiemelkedéssel. A talajrétegek jellege (feketés iszapos homok, fehér vagy sárgásfehér, iszapos homok altalaj) egykor mocsaras, pangóvízes területet jelez. Magasabban fekvő részein a szürkésbarna kőzetlisztes homokban megfigyelhető volt humuszosodás, de a területen barna humuszos homok mégsem jelent meg.

A Vadvirág utca felől induló északnyugat–délkeleti irányú gerincvezeték árkat, amelyet az útpályákat elválasztó zöldterület mellett ástak ki, jobbra a visszatöltés után sikerült megfigyelni.

A Tihamér utca 6. házszám előtt egy darab őskorinak tűnő kerámatöredék került elő. Az Örs vezér útja és az Álmos vezér park közötti szakaszon a modern kori feltöltés vékonyabb (45–50 cm), az útalapozást szinte az eredeti, természetes felszínre rakták. A Tihamér utca 20. előtt egy darab ismeretlen korú beásást sikerült dokumentálni (5. objektum), leletanyag nem került elő belőle.

A Tihamér utca 22/B alatt az 1,4 méter széles, 1,2–1,4 méter mély közműárok feiggödörhöz eső végénél három darab észak–déli irányú árok keresztezte a nyomvonalat (1., 2., 3. objektum) (1. kép). A bemosódott, íves oldalú és aljú, az altalajba 0,3–0,5 méter mélyen beásott objektumok feketésbarna, kavicsszórványos iszapos homok betöltésébe néhány állatcsont-töredék keveredett. A Tihamér utca 22/D előtt az árok egy nagyobb objektumot vágott át. Az 1,7 méter hosszan követhető, úttesttől 1,4 méter mély objektum, ami vagy egy beásásként, vagy több egymásba ástott gödörként (4. objektum) értelmezhető, mindkét metszetszalban látszott. (2. kép) A korábbi közműépítéskor nagy része megsemmisült. A függőleges oldalú, nagyjából vízszintes aljú beásás az északkeleti végén lemélyült. Betöltése a délkeleti árokszalban: kormos, hamus, illetve faszén szemcsés, sötétszürke iszapos homok, azon sárgásszürke, agyagrögökkel keveredett homok volt. Utolsó, természetes feltöltődési fázisában 20 cm vastag, a fölötte átfutó sötétszürke iszapos homokkal azonos réteg zárta. Felülettisztítás, illetve 30 centiméteres rábontás során avar kori kerámatöredékek kerültek elő belőle. A Cser-

The section on Tihamér Street ran directly adjacent to the existing gas pipeline, and the original soil stratigraphy could only be followed on one side of the trench wall. In the 40-cm-wide, 1-meter-deep trenches opened for house connections, only mixed backfill was observed.

Beneath the road base, silty sand mixed with dark-colored modern debris was encountered, followed from –60 cm by grayish-brown, then black silty sand, and finally yellow or grayish-yellow sandy subsoil. The upper region of the silty sandy topsoil was found to be mixed with modern debris particles.

The surface prior to modern development varied between 115.5–114.5 a.B.S.l.^{*}, while the top of the subsoil varied between 114.5–113.5 a.B.S.l.. Although topographic features could not be observed, the section drawing revealed the undulating, marshy areas indicated on historical maps—particularly in the deeper zones—with an elevation beginning toward Mályva Street and Vezér Road. The characteristics of the soil layers (dark, silty sand; white or yellowish-white, silty sand subsoil) indicated that the area had once been marshy and waterlogged. In the higher parts, humus formation could be observed in the grayish-brown, silt-rich sand, though no brown humus-rich sand was present across the site. The trench of the northwest–southeast oriented main pipeline, originating from Vadvirág Street and excavated beside the green median separating the roadways, was observed mostly after the backfilling had been completed.

In front of house number 6 on Tihamér Street, a single ceramic fragment presumed to be prehistoric was recovered. In the section between Örs vezér Road and Álmos vezér Park, the modern backfill was found to be thinner (45–50 cm); the road foundation had been placed almost directly onto the original, natural surface. In front of Tihamér Street 20, a pit of unknown date was successfully recorded (Feature 5), but no associated finds were recovered from it.

At 22/B Tihamér Street, at the end of the 1.4-meter-wide and 1.2–1.4-meter-deep utility trench near the inspection pit, three north–south-oriented ditches intersected the trench line (Features 1, 2, and 3) (Fig. 1). The backfill of the features—sunken into the subsoil to a depth of 0.3–0.5 meters, with washed-in, curved sides and bottoms—consisted of blackish-brown, gravel-speckled, silty sand, into which a few fragments of animal bone had been mixed. In front of 22/D Tihamér Street, the trench cut through a larger feature. The feature, traceable over a length of 1.7 meters and situated 1.4 meters deep from the road surface—interpreted ei-

* above Baltic Sea level

1. kép: Az 1., 2., és 3. objektumok a metszetsfalban a Tihamér utca 22/B előtt (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 1. Features 1, 2, and 3 visible in the section wall in front of Tihamér Street 22/B (Photo by Gábor Gyenes)

2. kép: A 4. objektum a metszetsfalban a Tihamér utca 22/D előtt (Fotó: Gyenes Gábor)

Fig. 2. Feature 4 in the section wall in front of Tihamér Street 22/D (Photo by Gábor Gyenes)

nyus utcáig tartó utolsó, 30 méteres szakaszon mindkét falban közműárok visszatöltése látszott.

Az 1., 2., 3. és 4. objektum korát azonosnak tekintjük, a késő avar kori település/településrészlet valószínűleg északkeleti, illetve keleti irányban is folytatódik. Leletek hiányában az 5. és a 6. objektumot nem lehetett pontosan azonosítani, de valószínűleg szintén régészeti korúak voltak.

A nyomvonal délnyugati végén megjelenő őskori szórvány leletanyag szintén a vizes terület határánál kezdődő telepre utalt.

RÉSZTVEVŐK: Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

ther as a single pit or as several intercutting pits (Feature 4)—was visible in both section walls (*Fig. 2*). A large part of it had been destroyed during earlier utility works. The vertical-sided, nearly flat-bottomed pit deepened at its northeastern end. The fill in the southeastern trench wall consisted of dark grey silty sand with sooty, ashy, and charcoal flecks, overlain by yellowish-grey sand mixed with clay lumps. Its final natural infilling phase was sealed by a 20 cm thick layer identical to the dark grey silty sand that ran above it. During surface cleaning and an additional 30 cm of excavation, Avar period ceramic fragments were recovered from it. In the final 30 meter section extending to Csernyus Street, the backfill of the utility trench was observed in both walls.

The dating of Features 1, 2, 3, and 4 can be considered identical; the late Avar period settlement or settlement fragment likely continued in a northeasterly and easterly direction as well. Due to the absence of finds, Features 5 and 6 could not be precisely identified, but they were also likely of archaeological age.

The prehistoric stray finds that appeared at the southwestern end of the trench line likewise indicated a settlement beginning at the edge of a wet area.

CONTRIBUTORS: Gábor Gyenes (archaeological field technician)

Gábor Gyenes